

Секція: Юридичні науки

ПЕРЕПЕЛИЦЯ КАТЕРИНА ЄВГЕНІВНА

студентка,

Харківський національний університет

внутрішніх справ,

м. Харків, Україна

ПРАВОВІ ЗАСАДИ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

Метою банківського нагляду є стабільність банківської системи та захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках. Наглядова діяльність Національного банку України охоплює всі банки, їх відокремлені підрозділи, афілійованих та споріднених осіб банків на території України та за кордоном, установи іноземних банків в Україні, а також інших юридичних та фізичних осіб у частині дотримання вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність» [1] щодо здійснення банківської діяльності. Національний банк України здійснює банківський нагляд у формі інспекційних перевірок та безвиїзного нагляду.

Відповідно до рішення Правління НБУ «Про схвалення процедур інспектування» [2], за матеріалами інспекційних перевірок (планових і позапланових) визначається рейтинг банку за рейтинговою системою CAMELSO.

Рейтинг – це встановлення узагальнювальної оцінки фінансового стану банку за стандартизованою системою показників, що дозволяє розглядати всі банки з єдиної позиції [3].

Метою оцінки банків за рейтинговою системою CAMELSO є визначення їх фінансового стану, якості менеджменту та корпоративного управління, прозорості операцій та ефективності внутрішніх контролів,

управління ризиками. Також вона допомагає виявити недоліки, що можуть призвести до банкрутства банку та вимагають посиленого контролю з боку органів банківського нагляду.

Основою рейтингової системи CAMELSO є оцінка ризиків і визначення рейтингових оцінок за такими основними компонентами: Капітал – Capital Adequacy (C) – оцінка розміру капіталу банку з точки зору його достатності для захисту інтересів вкладників і підтримки платоспроможності. Якість активів – Asset Quality (A) – спроможність забезпечити повернення активів, вплив проблемних кредитів на загальний фінансовий стан банку. Менеджмент і корпоративне управління – Management (M) – оцінка методів управління банком з точки зору принципів корпоративного управління, ефективності діяльності, методів управління та контролю. Надходження – Earnings (E) – достатність доходів банку для перспективного розвитку та зростання. Ліквідність – Liquidity (L) – здатність банку забезпечити своєчасне та повне виконання своїх зобов'язань. Чутливість до ринкових ризиків – Sensitivity to Risk (S) – ступінь реагування банку на зміну ситуації на ринку. Операційний ризик – Operational Risk (O) – здатність банку ефективно управляти операційним та інформаційним ризиком з метою недопущення/мінімізації фінансових втрат внаслідок реалізації ризиків.

Комплексна рейтингова оцінка за рейтинговою системою CAMELSO визначається для кожного банку відповідно до рейтингових оцінок за зазначеними вище компонентами. Кожен компонент рейтингової системи оцінюється за чотирьохбальною шкалою, де оцінка «1» є найвищою, а оцінка «4» – найнижчою. Комплексна рейтингова оцінка банку «1» свідчить про те, що банк є надійним за всіма показниками, спроможним протистояти більшості економічних спадів (крім надзвичайних), вважається стабільним і таким, що має кваліфіковане керівництво; "2" – банк має недоліки в роботі, і якщо ці недоліки не будуть усунені, то вони

можуть призвести до значних проблем, пов'язаних з платоспроможністю та ліквідністю; «3» – банк має суттєві недоліки в роботі, загальна платоспроможність банку під загрозою. Така комплексна рейтингова оцінка свідчить про те, що потрібні негайні конкретні дії Національного банку України; «4» – ліквідність і платоспроможність банку незадовільні, банк потребує спеціальних оздоровчих заходів та негайних конкретних дій Національного банку України.

Оцінювання банків за рейтинговою системою CAMELSO допомагає виявити недоліки, які можуть призвести до банкрутства банку і вимагають посиленого контролю з боку органів банківського нагляду. Це дозволяє заздалегідь вжити відповідних заходів для виправлення недоліків і стабілізації фінансового стану банку. Основним недоліком рейтингової системи CAMELSO є, те що вона належить до закритих рейтингових методик і її висновки використовуються виключно органами банківського нагляду НБУ.

Література:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами і доповненнями) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>.
2. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO. Схвалено рішенням Правління НБУ від 01.11.2016 за № 393-рш // // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=40919978
3. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник / О.Д. Вовчак, Н. М. Руцишин. – К., 2008. – 564 с.